

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/34/2023
Identifikačné číslo spisu:	1114227143
Dátum vydania rozhodnutia:	19.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1114227143.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M. J. A. PLUS s.r.o., Bratislava, Silvánska č. 29, IČO: 48340383, zastúpeného BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Laurinská 4, IČO: 36833533, proti žalovanému Hlavnému mestu Slovenskej republiky Bratislava, Bratislava, Primaciálne námestie č. 1, IČO: 00603481, o 200.165,76 eura s príslušenstvom, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19C/175/2014 (teraz na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-19C/175/2014), o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. septembra 2021 sp. zn. 5Co/159/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej proti žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Pôvodne Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. júna 2017 č. k. 19C175/2014-448 žalobu zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Žalobca v podanej žalobe skonštatoval, že je vlastníkom alebo podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností o výmere 1.911,50 m², na ktorých sú umiestnené inžinierske stavby, a to miestne komunikácie vo vlastníctve žalovaného. Žalobca je aj výlučným vlastníkom nehnuteľností vo výmere 429,50 m², na ktorých sú umiestnené inžinierske stavby, a to električkové dráhy vo vlastníctve žalovaného. Podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky sa žalobca domáhal primeranej opakovanej náhrady za nútené dočasné obmedzenie jeho vlastníctva k pozemkom, zastavaných miestnymi komunikáciami vo vlastníctve žalovaného a jednorazovej finančnej náhrady podľa ustanovenia § 4 ods. 4 zák. č. 513/09 Z. z. o dráhach za nútené obmedzenie obvyklého užívania jeho pozemkov v dôsledku umiestnenia súčastí električkovej dráhy vo vlastníctve žalovaného.

1.2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie mimo iného uviedol, že: „9.1. Súd v danej veci dospel k záveru, že právo žalobcu na finančnú náhradu za zriadenie vecného bremena o majetkové právo sa prelčuje v zákonom stanovenej trojročnej premlčacej lehote v zmysle Občianskeho zákonníka.

Premŕčacia lehota začala plynúť odo dňa účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. od 01. 07. 2009, pričom táto uplynula dňa 01. 07. 2012 pre náhradu za zriadenie vecného bremena týmto zákonom. V prípade zákona č. 513/2009 Z. z. premŕčacia lehota začala plynúť od 01. 01. 2010, pričom táto uplynula dňa 01. 01. 2013. Źaloba bola podaná dňa 30. 09. 2014 na Okresný súd Bratislava I. Z vyššie uvedeného vyplýva, že teda došlo k premŕčaniu práva na finančnú náhradu za zákonné vecné bremeno, vzniknuté podľa uvedených zákonov. Podľa názoru súdu prvej inštalcie finančná náhrada za zriadenie vecného bremena nemá charakter opakovaného plnenia pre každého ďalšieho vlastníka pozemku. Túto skutočnosť potvrdzuje i právna úprava zriadenia vecného bremena uzákonená v zákone č. 513/2009 Z. z., kde je jednoznačne určená jednorazová primeraná náhrada za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti. Źalobca kúpil pozemky už zaťažené vecným bremenom, a teda vstupoval do vzťahu cudzej stavby na cudzom pozemku vedome a o existencii komunikácie, prípadne električkovej dráhy zriadení zákonného vecného bremena vedel. Je nutné podotknúť, že miestne komunikácie a električkové dráhy sú na dotknutých pozemkoch vybudované už dlhé roky. Źalobca bol o tejto skutočnosti informovaný v čase uskutočnenia právneho úkonu smerujúceho k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam pod uvedenými stavbami.

9.2. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová a nemá charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníctva mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok za finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Tento nárok je teda len jeden a má ho len ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý ho vlastnil v čase vzniku vecného bremena, resp. v danom prípade v čase účinnosti zákona o dráhach č. 513/2009 Z. z. a zákona č. 66/2009 Z. z. bolo vecou pôvodného vlastníka pozemku si nárok na finančnú náhradu uplatniť a v prípade, ak si tento nárok neuplatnil, neprechádza toto právo na nového majiteľa ako kupujúceho. Nárok na finančnú náhradu za vznik vecného bremena je majetkovým právom a každé majetkové právo podlieha premŕčaniu. V danom prípade platí všeobecná trojročná premŕčacia lehota. Pre začiatok jej plynutia je teda rozhodujúci objektívny moment, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Nepochybne sa toto právo mohlo prvýkrát uplatniť dňom účinnosti dotknutých zákonov.

9.3. Aj krajský súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 10Co/470/2015 z 26. 01. 2017 uviedol, že vecné bremená zriadené na základe zákona majú špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Aj keď majú nesporný verejnoprávny prvok daný spôsobom ich vzniku a účelom, ktorému slúžia, nemožno prehliadať, že majú aj významný prvok súkromnoprávny. Občianske právo definuje vecné bremeno ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať a tzv. zákonné vecné bremená tento charakter majú tiež. Ich režim ale nie je celkom totožný s režimom zmluvných vecných bremien, lebo sa riadia špeciálnou úpravou právnych predpisov, ktoré upravujú činnosti, na ktorých prevádzkovane vznikli. Nejde ale o úpravu komplexnú, ktorá by vylučovala použitie všeobecnej úpravy občianskeho práva o vecných bremenách. Preto pokiaľ tieto špeciálne predpisy nemajú zvláštnu úpravu, riadi sa ich režim všeobecnou občianskoprávnou úpravou. Ak špeciálne predpisy zákonných vecných bremien neupravujú náhrady súvisiace s ich výkonom, treba použiť úpravu súkromnoprávnou. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová, a preto neprichádza do úvahy forma opakujúceho sa finančného plnenia za pretrvávajúce obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu, keď aj z ust. § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. vyplýva, že vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.

9.4. Na základe vyššie uvedených skutočností súd prvej inštalcie dospel k záveru, že nárok žalobcu je premŕčaný, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. S ostatnými námietkami zo strany žalobcu, či žalovaného sa súd nezaoberal, nakoľko by to bolo v tomto konaní nehospodárne.

10. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol tak, že žalovaný nemá právo na náhradu trov konania podľa § 255 ods. 1 a contrario s tým, že v danom prípade žalovaný si náhradu trov konania neuplatnil a žiadne trovy konania mu v tomto konaní nevznikli, a teda nie je nutné, aby súd postupoval podľa § 262 Civilného sporového poriadku."

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. septembra 2021 sp. zn. 5Co/159/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštalcie potvrdil ako vecne správny (§ 387

ods. 1 CSP) a žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania (§ 369 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku tiež uviedol, že: ... „preskúmal včas podané odvolanie žalobcu v rozsahu a z dôvodov v ňom vymedzených (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP), pre nesplnenie podmienok pre postup podľa § 366 CSP neprihliadol na „doplnenie odvolania“ z 22. 9. 2021

10. Odvolací súd považuje napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, v časti týkajúcej sa uplatnenej náhrady podľa zák. č. 66/2009 Z. z. i z dôvodu správneho posúdenia premlčania nároku; v časti jednorazovej primeranej náhrady podľa zákona o dráhach sa odvolací súd s právnym posúdením premlčania tak, ako túto otázku právne posúdil súd prvej inštancie, nestotožnil.

11. Pokiaľ ide o nárok na náhradu podľa zák. č. 66/2009 Z. z., súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k správne mu záveru o tom, že i náhrada za právo, zodpovedajúce vecnému bremenu (§ 4 ods. 1) je jednorazová. Uvedený záver korešponduje záverom dovolacieho súdu vo veci sp. zn. 8Cdo/17/19, v zmysle záverov ktorého i keď tento zákon expressis verbis neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradu (obdobne s úpravou v bytovom zákone, 3Cdo/47/2014), je primeraná náhrada namieste. Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa bytového zákona (§ 23 ods. 5) vzniklo jednorazovo ex lege tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu podľa záverov dovolacieho súdu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z., ak tieto legálne vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenie vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za zriadenie vecného bremena podľa zák. č. 66/2009 Z. z. Bremeno podľa záverov dovolacieho súdu vo veci sp. zn. 3Cdo/47/2014 vzniká in rem, vzťahuje sa na každého vlastníka, jeho vznik nemožno teda posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku, ide o jednorazovú finančnú náhradu za vznik vecného bremena, ktorá nemá charakter opakovaného plnenia. Rozsah vecného bremena je rovnako ako pri bremene podľa § 23 ods. 5 bytového zákona určiteľný už od jeho vzniku a ani samotný zákon s náhradou ako s opakovaným plnením nepočíta.

12. I keď zákon č. 66/2009 Z. z. len v pomerne stručnej úprave počítá i so zámenou pozemkov, resp. s pozemkovými úpravami podľa § 2 ods. 1 a § 3 ods. 1, realizácia uvedených postupov je ponechaná výlučne na vôli obce, resp. VÚC, ktorú sú v otázke nakladania s nehnuteľnosťami zásadne limitované stanoviskami zastupiteľstiev. Nútené obmedzenie vlastníckeho práva k zaťaženému pozemku treba preto chápať za obmedzenie na vopred neurčiteľnú dobu, v ktorom prípade podľa názoru odvolacieho súdu i z tohto dôvodu prichádza do úvahy práve jednorazová primeraná náhrada.

13. Súd prvej inštancie potom správne uzavrel, že nárok na jednorazovú primeranú náhradu bolo možné po prvýkrát uplatniť dňom účinnosti zákona, teda odo dňa 1. 7. 2009. Nárok uplatnený na súde až dňa 30. 9. 2014 bol potom uplatnený až po uplynutí trojročnej všeobecnej premlčacej doby (1. 7. 2012). Žalovaný teda kvalifikovanie namietal premlčanie nároku v časti náhrady podľa zák. č. 66/2009 Z. z., v dôsledku čoho oslabenému právu žalobcu súd prvej inštancie správne nepriznal súdnu ochranu.

14. Pokiaľ ide o nárok na jednorazovú primeranú náhradu podľa § 4 ods. 4 zákona o dráhach, súd prvej inštancie nesprávne akceptoval obranu žalovaného a nárok považoval i v tejto časti za premlčaný. Z druhej vety tohto ustanovenia in fine totiž vyplýva, že do úvahy prichádza preklúzia práva na náhradu, ak sa neuplatnilo u prevádzkovateľa dráhy do jedného roka odo dňa zapísania vecného bremena do katastra nehnuteľností. Obdobne napr. s právnou úpravou zodpovednosti za vady by potom otázka premlčania nároku prichádzala do úvahy len pri včasnom uplatnení náhrady najprv u prevádzkovateľa dráhy (v priebehu prekluzívnej doby); premlčacia doba objektívne nemôže začať plynúť skôr, než prekluzívna doba (porovnaj § 102, § 504 OZ). V danom prípade bola žaloba podaná ešte skôr, než začala plynúť jednoročná prekluzívna doba na uplatnenie nároku u prevádzkovateľa pre zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností až v priebehu konania, teda žaloba objektívne nemohla byť podaná po uplynutí

premlčacej doby.

15. Odvolací súd napriek tomu považoval zamietajúci rozsudok ohľadom tohto nároku za vecne správny s poukazom na závery súdu prvej inštancie o nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu v bodoch 9.1. a 9.2. odôvodnenia napadnutého rozsudku. Uvedené závery korešpondujú záverom dovolacieho súdu vo veci sp. zn. 3Cdo/47/2014 i 8Cdo/17/19, v zmysle ktorých právo na náhradu za obmedzenie (za trvalé) vlastníckeho práva vzniklo ex lege tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, teda ku dňu vzniku legálneho vecného bremena. Za osobu oprávnenú na náhradu nemožno pri vecnom bremene in rem považovať každého ďalšieho nového vlastníka, ktorý už vecným bremenom zaťažený pozemok nadobúdal.

16. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie celkom jednoznačne vyplýva, že žalobca ku dňu účinnosti zákona o dráhach (1. 1. 2010) sporné zaťažené pozemky nevlastnil. Nadobudol ich (bod 9.), teda do vlastníctva až po vzniku vecných bremien, o čom mal alebo musel mať vedomosť, keďže sa na nich nachádzajú cudzie stavby (miestne komunikácie a obvod dráhy) po dlhý čas, a ktorá skutočnosť, pokiaľ nebola prekážkou pre ich nadobudnutie, nepochybne mala mať vplyv na výšku kúpnej ceny, ktorá z predložených kúpnych zmlúv nevyplyva.

17. Obrana žalovaného v tom smere, že nemôže byť sankciovaný za pasivitu svojich právnych predchodcov, neobstoí. Z kúpnych zmlúv, tvoriacich obsah spisu, naopak vyplýva, že žalobca vstupoval do zmluvného vzťahu vedome a práve s tými osobami, ktoré prehlásili, že za vecné bremeno si jednorazovú primeranú náhradu u žalovaného, resp. u mestskej časti neuplatnili.

18. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

19. V odvolacom konaní úspešnému žalovanému náhradu trov konania nepriznal, keď mu nevznikli žiadne (§ 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP).".

3. Proti rozsudku dovolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré uplatnil v zmysle § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Keď odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať procesné práva v miere zakladajúcej porušenie práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená. Navrhol zrušiť rozhodnutie dovolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces videl dovolateľ v tom, že odvolací súd rozhodnutie (v časti nároku v zmysle 513/2009 Z. z. o dráhach) založil na inom právnom názore (nedostatku aktívnej vecnej legitímácie), ako súd prvej inštancie, ktorý nárok žalobcu ako celok považoval za nedôvodný v dôsledku premlčania. Žalobca tak nemal možnosť namietat' správnosť takého právneho záveru krajského súdu (zásada dvojínštančnosti). Dovolateľ ďalej vo všeobecnosti namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu v dôsledku nedostatku vysvetlenia podstatných dôvodov pre rozhodnutie. Za nesprávny označil postup dovolacieho súdu, ktorý neprihliadal na jeho podanie z 22. septembra 2021 v zmysle § 366 CSP, lebo žalobca neuplatnil ďalšie prostriedky procesného útoku ale ani nové dovolacie dôvody, keď pôvodne uplatnené len argumentačne rozviedol (IV. ÚS 291/2018, ZNaU 35/2018). Namietal, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s jeho podaním z 24. mája 2017 a odvolací súd také rozhodnutie potvrdil.

3.2. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vymedzil právnou otázkou, či náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. má charakter jednorazovej alebo opakovanej náhrady. Správne mala byť taká otázka vyriešená tak, že ide o opakovanú náhradu, a preto ak odvolací súd vychádzal z toho, že sa jedná o jednorazovú náhradu, vec neposúdil správne. Dovolateľ takú otázku považoval za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú. Na podporu svojej argumentácie označil rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/58/2020. Pritom vyslovil, že odvolacím súdom označené rozhodnutia dovolacieho súdu sa na tento prípad nevzťahujú a ich analogické uplatnenie neprichádza do úvahy.

4. Žalovaná sa stotožnila s právnou argumentáciou súdov, konanie ako celok bolo spravodlivé a netrpelo takou intenzitou zásahu, ktorá zakladá dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Uvedenou právnou problematikou sa dovolací súd zaoberal v konaní sp. zn. 3Cdo/47/2014, 3Cdo49/2014 (IV. ÚS 227/212), 8Cdo/17/2019, 2Cdo/194/2018 (dohľadateľná nesprávnosť rozhodnutia „2Cdo/1994/2019“ podľa dátumu jeho vydania). Navrhla dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domáť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť

vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), o taký prípad v prejednávanej veci nešlo.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

15. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

16. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

16.2. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16.3. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní,

na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

18. Dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania vyvodzovanú dovolateľom z § 420 písm. f) CSP. Tento dovolací dôvod vymedzil : a/ porušením zásady dvojinstančnosti odvolacím súdom ohľadom jeho právneho záveru o nedostatku aktívnej vecnej (hmotnoprávnej) aktívnej legitimácie; b/ namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v dôsledku nedostatku vysvetlenia podstatných dôvodov pre rozhodnutie; c/ za nesprávny označil postup odvolacieho súdu, ktorý neprihliadal na jeho podanie z 22. septembra 2021 v zmysle § 366 CSP, žalobca neuplatnil nové odvolacie dôvody, keď pôvodne uplatnené len bližšie špecifikoval; d/ namietal, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s jeho podaním z 24. mája 2017 a odvolací súd také rozhodnutie potvrdil.

18.1. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu nedošlo v danom odvolacom konaní k porušeniu ústavného princípu dvojinstančnosti konania. Odvolací súd ako vyplýva z obsahu spisu, nevychádzal z iných skutkových zistení ako súd prvého stupňa a svoje rozhodnutie nezaložil na skutočnosti, ktorou by sa už pred ním nezaoberal súd nižšieho stupňa. Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku vyplýva, že nedostatkom vecnej (hmotnoprávnej) aktívnej legitimácie sa súd prvého stupňa zaoberal v bodoch 9.1. a 9.2. rozhodnutia. Dovolací tu odkazuje na názor vyjadrený v bode 9.2. rozhodnutia, kde súd prvej inštancie uvádza: „Tento nárok je teda len jeden a má ho len ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý ho vlastnil v čase vzniku vecného bremena, resp. v danom prípade v čase účinnosti zákona o dráhach č. 513/2009 Z. z. a zákona č. 66/2009 Z. z. bolo vecou pôvodného vlastníka pozemku si nárok na finančnú náhradu uplatniť a v prípade, ak si tento nárok neuplatnil, neprechádza toto právo na nového majiteľa ako kupujúceho.“ V kontexte toho názoru odvolací súd v bode 15. rozhodnutia len doplnil argumentáciu keď uviedol, že: „...záverom odvolacieho súdu vo veci sp. zn. 3Cdo/47/2014 i 8Cdo/17/19, v zmysle ktorých právo na náhradu za obmedzenie (za trvalé) vlastníckeho práva vzniklo ex lege tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, teda ku dňu vzniku legálneho vecného bremena. Za osobu oprávnenú na náhradu nemožno pri vecnom bremene in rem považovať každého ďalšieho nového vlastníka, ktorý už vecným bremenom zaťažený pozemok nadobúdal.“ Aj právne posúdenie rozhodujúcich skutkových zistení, na ktorých založili súdy svoje rozhodnutia vo veci samej, je zhodné. Tak prvostupňový súd, ako aj odvolací súd, sa otázkou nedostatku vecnej (hmotnoprávnej) legitimácie žalobcu zaoberali a zhodne konštatovali a vysvetlili v čom je jej nedostatok. Niet pochybnosti, že tento nedostatok vedie k zamietnutiu žaloby, pri konštatovaní o premlčaní nároku ide o ďalší dôvod pre zamietnutie žaloby. Nešlo preto o porušenie dvojinstančnosti súdneho konania a žalobcovi z tohto dôvodu nebolo ani odňaté právo na konanie pred súdom.

18.2. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

18.2.1. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Za predpokladu, že ide o rozhodné závery, na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu, (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom), odníma možnosť náležite skutkovo aj právne

argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18.2.2. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým žalobu zamietol, potvrdil s odôvodnením jeho vecnej správnosti. Odvolací súd sa pritom stotožnil s názorom o čiastočnom premĺčaní nároku vyplývajúceho zo zákona č. 66/2009 Z. z. v kombinácii so záverom o nedostatku vecnej (hmotnoprávnej) aktívnej legítimácie žalobcu vo vzťahu k nároku uplatnenému podľa zákona č. 513/09 Z. z. Stotožnil sa aj s názorom, že finančná náhrada za zriadené vecné bremeno je jednorazová. Odvolací súd dal primerané odpovede na dôvody rozhodujúce pre rozhodnutie vo veci samej.

18.2.3. V kontexte uvedeného dovolací súd pripomína, že z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní vecí, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020). Je potrebné zdôrazniť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). V tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že právne aspekty posudzovania danej veci môže dovolací súd vecne preskúmať, avšak iba pri uplatnení dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP, prípadné právne posúdenie veci sa síce môže premietnuť (aj) do porušenia práva na spravodlivý proces, ak právne závery súdu boli celkom zjavne nedôvodné, či arbitrárne, čo však v danej veci nebolo zistené.

18.2.4. Podľa dovolacieho súdu, odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporuplný. Odvolací súd sa vysporiadal s aj odvolacími dôvodmi a podal vysvetlenie, prečo odvolanie nepovažoval za opodstatnené. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (II. ÚS 78/05).

18.3. Dovolací súd súhlasí s dovolateľom, ktorý za nesprávny označil postup odvolacieho súdu, ktorý neprihliadal na jeho podanie z 22. septembra 2021 (č. l. 542 až 545 spisu) v zmysle § 366 CSP, lebo v ňom žalobca neuplatnil nové odvolacie dôvody, keď pôvodne uplatnené (§ 365 ods. 1 písm. b) a h) CSP) len bližšie špecifikoval. Na oba uplatnené odvolacie dôvody: 1/ porušenie práva na spravodlivý proces v kontexte argumentácie o preklúзивnej lehote podľa zákona o dráhach a 2/ nesprávne právne posúdenie veci v kontexte (ne)premlčania uplatnených nárokov, dal napriek tejto nesprávnosti odvolací súd zrozumiteľné a dostatočné odpovede. To, že ich žalobca neakceptoval ako správne, a že odvolací súd nepostupoval v zhode s odvolateľom, nezakladá porušenie procesných práv v intenzite zakladajúcej dôvodnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18.4. K námietke v dovolaní, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s jeho podaním z 24. mája 2017 dovolací súd uvádza, že išlo o vyjadrenie žalobcu ku skutkovým a právnym otázkam, ktoré podporovali závery ohľadom opodstatnenosti opakovanej náhrady za zriadenie vecného bremena, súdy na tieto poskytl primerané a dostatočné odpovede. Bez ďalšieho súdy pri rozhodovaní vychádzali aj zo záveru v podaní, že žalovanej svedčí vecná pasívna legítimácia v tomto spore, preto týmto nemohlo dôjsť k namietanej procesnej vade.

19. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

20. Dovolateľ v dovolaní ako dovolací dôvod uviedol § 421 ods. 1 písm. b) CSP k nemu označil rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/58/2020. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vymedzil právnou otázkou, či náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. má charakter jednorazovej alebo opakovanej náhrady. Jej správnym riešením podľa dovolateľa je záver o nároku na opakovanú náhradu. Dovolateľ takú otázku považoval za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú.

20.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

20.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnú normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

20.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnú (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnú otázku, či ide o právnú otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

20.4. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

20.5. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka doteraz v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) tvrdiť (a prípadne i doložiť), že takáto otázka doteraz nebola riešená dovolacím súdom, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

20.6. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. c) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. c) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) preukázať a vysvetliť rozdielnosť riešenia identickej právnej otázky dovolacím súdom (označením konkrétneho stanoviska, judikátov alebo rozhodnutí najvyššieho súdu), c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

20.7. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne

v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnú otázku nastolí.

21. Podľa názoru najvyššieho súdu právna otázka riešená v tomto spore (o jednorazovosti náhrady za vznik vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z.) praxou najvyšších súdnych autorít (dovolacím i ústavným súdom) bola už vyriešená a odvolací súd na ňu aj poukázal v rozhodnutí. V tomto smere dovolací súd poukazuje na uznesenie z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019, pričom toto rozhodnutie prešlo aj testom ústavnosti zo strany ústavného súdu, viď uznesenie sp. zn. III. ÚS 537/2021. Žalobcom uvádzané rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/58/2020 nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (viď R 71/2018).

22. Tiež v uznesení z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018 najvyšší súd riešil podobnú otázku, či existuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vo forme opakujúceho sa plnenia. V tejto súvislosti najvyšší súd uviedol, že podobnú právnú otázku už dovolací súd riešil (7Cdo/26/2014 a 3Cdo/49/2014), i keď v iných právnych súvislostiach (zákon č. 182/1993 Z. z.), pričom tam vyslovený „názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. patrí totiž k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva. Jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z. z.. Svedčí o tom nakoniec aj ich zhodná zákonná konštrukcia. ... Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov". Predmetné rozhodnutie rovnako prešlo testom ústavnosti, keď ústavný súd uznesením z 28. októbra 2020 sp. zn. IV. ÚS 539/2020 odmietol sťažnosť smerujúcu (aj) proti tomuto dovolaciemu rozhodnutiu v podstatnom uvádzajúc, že „[p]rihliadajúc na relevantné časti napadnutého uznesenia, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa ako dovolací súd v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s dovolacou argumentáciou sťažovateľa, s ktorou sa nestotožnil, a preto jeho dovolanie odmietol."

23. V uznesení z 26. januára 2022 sp. zn. 1Cdo/99/2019 najvyšší súd v podobných súvislostiach pri interpretácii § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. uviedol, že „odvolací súd rozhodol v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, keď uzavrel, že z charakteru uplatneného práva žalobcu na zaplatenie náhrady za zriadenie vecného bremena je ustálené, že išlo o jednorazovú odplatu; nakoľko vecné bremeno v prospech žalovaného na pozemku, ktorý je momentálne vo vlastníctve žalobcu, vzniklo zo zákona ku dňu 01. 07. 2009 a vlastník pozemku si v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o premlčaní neuplatnil nárok na odplatu v lehote 3 rokov od jeho vzniku, t. j. do 01. 07. 2012, jeho právo sa premlčalo, teda nárok na odplatu za zriadenie vecného bremena bol v čase kúpy pozemku so zákonným vecným bremenom žalobcom dňa 18. 06. 2014 už premlčaný". Toto rozhodnutie rovnako prešlo testom ústavnosti, keď ústavný súd uznesením z 12. mája 2022 sp. zn. III. ÚS 272/2022 odmietol sťažnosť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti a poukazujúc na svoje predchádzajúce rozhodnutia (III. ÚS 68/2019 a III. ÚS 340/2021) uviedol, že „[z]ákon č. 66/2009 Z. z. mlčí v tom, že by sťažovatelia mali mať či už jednorazovú alebo opakovanú náhradu za zriadenie vecného bremena. Záver, že im nemožno priznať opakovanú náhradu, preto nemožno považovať za vylúčenie zákonom predpokladaného

následku, a preto v prípade napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nemožno dospieť k záveru, že by išlo o rozhodnutie, ktoré je nelogické alebo v zjavnom rozpore s právnou úpravou, ktorú najvyšší súd v tejto veci aplikoval" (pozri tiež III. ÚS 621/2023, III. ÚS 95/2020). Z uvedenej línie právnych úvah vychádzali i ďalšie rozhodnutia dovolacieho i ústavného súdu (napr. 1Cdo/255/2021, III. ÚS 68/2019, III. ÚS 95/2020, III. ÚS 340/2021, III. ÚS 621/2023, II. ÚS 500/2018, IV. ÚS 227/2012, IV. ÚS 539/2020, 2Cdo/151/2019, 5Cdo/175/2019, 5Cdo/63/2021, 7Cdo/49/2023, 9Cdo/13/2023, 9Cdo/22/2023).

24. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa pri riešení predmetnej otázky neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP vyjadrenej vo vyššie uvedených rozhodnutiach; dovolateľovi sa preto prípadne takto uplatnený dovolací dôvod nepodarilo náležite odôvodniť. Vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu o takej právnej otázke nie je opodstatnené ani uplatnenie ďalších dovolacích dôvodov (§ 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP).

25. Dovolateľ právnou otázkou o charaktere odplaty za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom neformuloval vo vzťahu k zákonu č. 513/2009 Z. z. o dráhach, sám v dovolaní poukazuje na znenie ustanovenia § 4 ods. 4 tohto zákona s vysvetlením, že náhrada je jednorazová.

26. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu v zmysle § 421 ods. 1 CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, ak dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi a ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

27. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinil žalobca (§ 256 ods. 1 CSP), žalovanej žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (R 72/2018).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.